

bkp

BERGEN
KOMMUNALE
PENSJONSKASSE

ÅRSRAPPORT
2023

Innhold

Styrets beretning	4
Resultatregnskap	16
Balanse	18
Kontantstrømoppstilling.....	21
Noter til regnskapet.....	23
Revisjonsberetning	48

Styrets beretning

1. VIRKSOMHETEN

Bergen kommunale pensjonskasse (BKP) ble opprettet 1. januar 1907. Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og andre pensjonsberettigede etter regelverket.

Pensjonsordningen er en offentlig tjenstepensjon med vilkår som fremgår av Sentral generell særavtale (SGS 2020). SGS 2020 er en særavtale som er inngått med hjemmel i hovedavtalen del A § 4-3. Dette er en tjenstepensjonsordning med rettigheter i samsvar med tariffavtalen. I denne ordningen fastsettes pensjonene i hovedsak som etter lov om Statens pensjonskasse. Pensjonskassen er med i overføringsavtalen, som sikrer at arbeidstakere som har vært medlem i flere offentlige tjenstepensjonsordninger får pensjon som om de hele tiden har vært medlem av en og samme ordning. Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet som står under tilsyn av Finanstilsynet.

Innenfor rammene av forsvarlig sikkerhet, risikospredning og etiske retningslinjer søker BKP å oppnå så god avkastning som mulig med en risikoprofil som gir lav risiko for at sponsor må tilføre pensjonskassen ny egenkapital utover det som trengs ved økning i pensjonskassens forvaltningskapital, eller økninger som skyldes regulatoriske forhold. Forvaltningen skal til enhver tid skje etter kriteriene sikkerhet, risikospredning, likviditet og avkastning.

Pensjonskassens forpliktelser er langsiktige i art og kapitalforvaltningen tar høyde for dette.

2. ARBEIDSMILJØ

Pensjonskassen har et godt arbeidsmiljø og holder til i moderne og hensiktsmessige lokaler i Bergen sentrum.

Pensjonskassen tilstreber likestilling.

I 2023 hadde pensjonskassen 12 ansatte (11,8 årsverk). Administrasjonen består av syv kvinner og fem menn. Ledergruppen består av tre kvinner og en mann.

I 2023 var sykefraværet 46 dager tilsvarende 2 % av total arbeidstid mot 2 % i 2022. Korttidsfravær utgjorde 31 dager, eller 67 % av det totale sykefraværet.

Styret hadde i 2023 åtte medlemmer, hvorav fire menn og fire kvinner. Seks av styremedlemmene utnevnes av bystyret i Bergen, og to styremedlemmer utnevnes av medlemmene (ansattrepresentanter).

3. MILJØ, SOSIALE FORHOLD OG EIERSTYRING (ESG)

Bergen kommunale pensjonskasse ønsker å bidra positivt til samfunnet. Målet til pensjonskassen er å oppnå best mulig risikojustert avkastning, samtidig som forvaltningen tar hensyn til miljø, sosiale forhold og eierstyring (ESG).

Fellesnevneren for alle forvaltere pensjonskassen inngår avtale med er at de skal ha en tydelig ESG-policy. Pensjonskassen skal ikke investere i virksomheter som driver i strid med internasjonalt aksepterte standarder som for eksempel FNs Global Compact prinsipper, OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper, inter-

nasjonale ILO konvensjoner, Ottawa-avtalen (landminer) og Klimakonvensjonen. Pensjonskassen ønsker på linje med Statens Pensjonsfond Utland (SPU) ikke å bidra til finansiering av virksomheter hvor det bl.a. er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for grove eller systematiske krenkelser av menneskerettighetene, alvorlig miljøskade, eller grov korrupsjon. I diskresjonær forvaltning hvor pensjonskassen investerer direkte i enkeltelskaper vil pensjonskassen ikke investere i selskaper som er utelukket av SPU.

Som forvalter har pensjonskassen et betydelig ansvar. Pensjonskassen har investert i flere fond som er helt i front når det gjelder ansvarlige investeringer.

Ved utvelgelse av nye forvaltere utgjør ESG en betydelig del av vurderingen. Pensjonskassen gjennomgår jevnlig alle posisjonene sammen med ekstern rådgiver. Avdekkes det brudd, iverksettes handlingsplan i samsvar med retningslinjene. I 2023 ble to aksjefond avhendet da vi anså at de var i brudd med våre etiske retningslinjer.

Pensjonskassen rapporterer jevnlig på ESG og disse rapportene inneholder ESG karakterer fra score 0 (verst) til 10 (best). BKP har pr 31.12.23 en ESG score på AA (7,5) mot referansegruppens score på A (6,8). Karbonintensiteten er 73,3 mot referansegruppen som har 135,7. Karbonintensiteten måler antall tonn utslipp (scope 1 og 2) av karbonekvivalenter (tCO_{2e}) i forhold til selskapets omsetningsmål (målt i USD).

4. REDEGJØRELSE FOR REGNSKAPET

Pensjonskassens styre bekrefter at fortsatt drift ligger til grunn for fremleggelsen av regnskapet. Årsregnskapet er satt opp i samsvar med forskrift om årsregnskap av 20. desember 2011 fastsatt av Finansdepartementet med hjemmel i lov av 17. juli 1998 nr 56. om årsregnskap.

4.1 RESULTATREGNSKAPET

4.1.1 PREMIEINNTEKTER

Premieinntektene var i 2023 NOK 1 965 mill. mot NOK 1 333 mill. i 2022.

Likhetsprinsippet ligger til grunn for beregning av premie. Det vil si at premien er den samme for kvinner og menn og at premien er aldersnøytral.

4.1.2 PENSJONSUTBETALINGER

Netto utbetalte pensjoner utgjorde NOK 598 mill. i 2023 mot NOK 545 mill. i 2022, det vil si en økning på 9,7 %.

4.1.3 DRIFTSKOSTNADER

Driftskostnader utgjorde i 2023 NOK 41 mill, det vil si 0,16 % av forvaltet kapital. Driftskostnadene består av lønnskostnader, kontorkostnader og honorar til tjenesteleverandører.

4.1.4 AVKASTNING PÅ INVESTERINGER

Netto inntekter fra finansielle eiendeler ble i 2023 NOK 1 889 mill. mot negativ NOK 744 mill. i 2022. Verdijustert avkastning i 2023 var 8,15 % mot minus 3,56 % i 2022.

NOK mill.	2023	2022	2021	Totalt
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	1 731	-679	1 491	2 543
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	158	-65	146	239
Sum	1 889	-744	1 637	2 782

Tabell 1

4.1.4.1 Obligasjoner

Den viktigste aktivaklassen til BKP er norske obligasjoner. Disse har gjennom en årrekke gitt meget god risikojustert avkastning. Med dette menes at avkastning utover risikofri rente har vært god, samtidig som volatiliteten har vært lav.

BKP obligasjoner mot 3 års statsobligasjoner

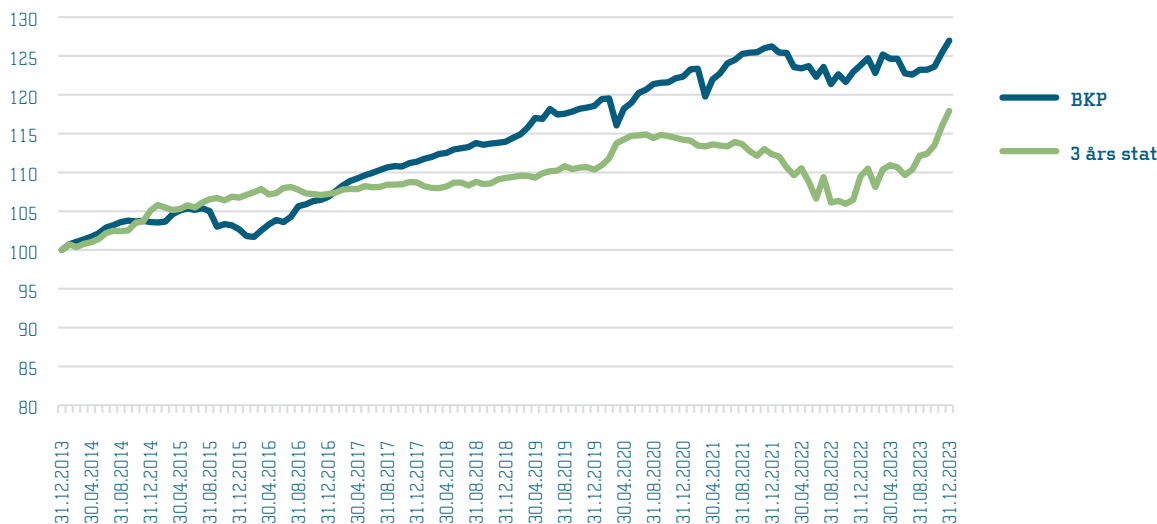

Fig. 1 Kilde: BKP, Norges-Bank og Nordic Bondpricing

I 2023 ga den norske omløpsobligasjonsporteføljen en avkastning på 6,0 %, mens referanseindeksen som er NOGOVD3 ga 2,6 %. Dette er Nordic Bond Pricing sin indeks for statsobligasjoner med 3 års durasjon. Frem til 31.12.2020 var referanseindeksen ST4X. Akkumulert avkastning siste 10 år er 27 % mot indeks 18 %. Årlig standardavvik siste treårsperiode var 2,5 % for porteføljen og 3,1 % for indeks. Slik porteføljen nå er satt sammen, er det lav renterisiko og moderat kredittrisiko. Størsteparten av obligasjonsporteføljen består av gjeld utstedt av norske banker.

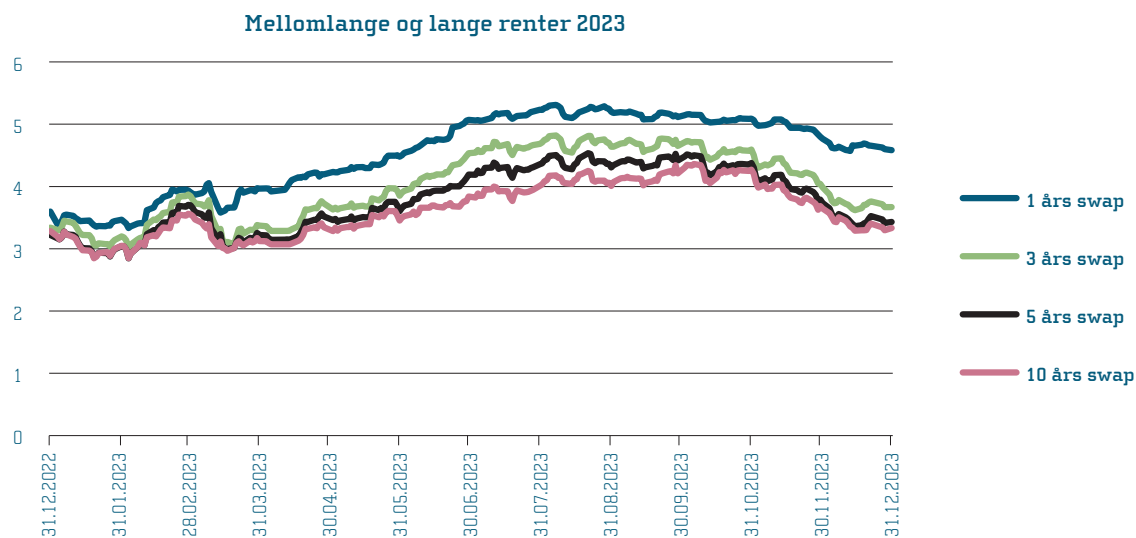

Fig. 2 Kilde: Bloomberg

De mellomlange og lange rentene steg gjennom første halvår, men snudde og falt noe tilbake mot slutten av året. Det er uvanlig at de korte rentene er høyere enn de lange, men det har de vært gjennom hele året.

4.1.4.2 Aksjer/aksjefond

Aksjer/aksjefond er også viktig i porteføljen, selv om det utgjør en mindre andel enn obligasjoner.

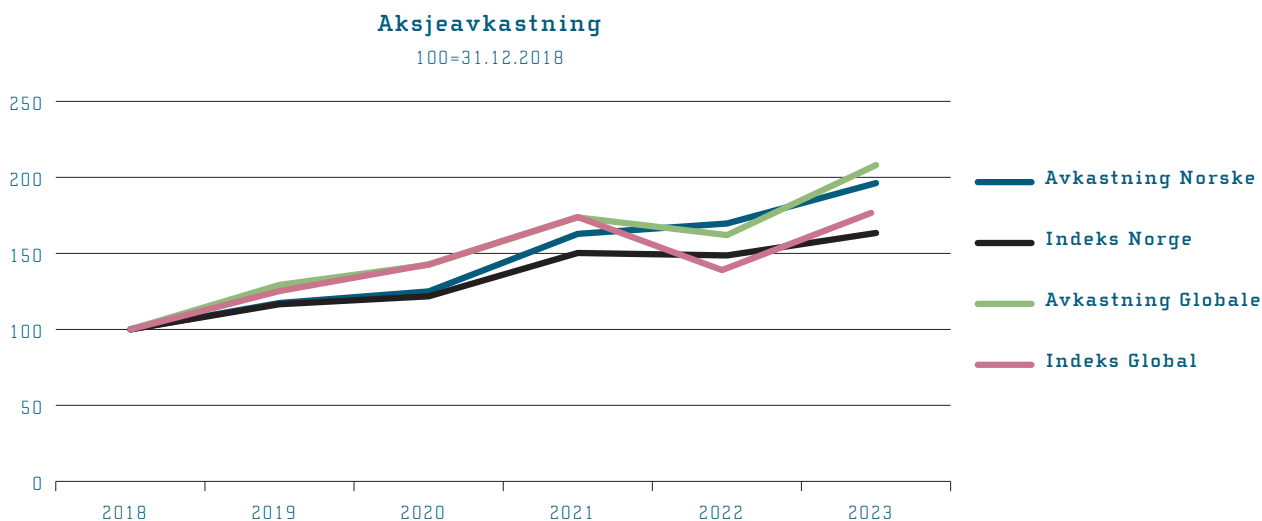

Fig. 3 Kilde: BKP årsregnskap

I den siste femårsperioden har norske enkeltaksjer, norske aksjefond og globale aksjefond gitt et samlet resultat på NOK 2,9 mrd. som tilsvarer en total avkastning på 91 %, eller en årlig avkastning (geometrisk) på 13,8 %. I samme periode har hedgefond og Private Equity gitt et resultat på NOK 806 mill, som tilsvarer en avkastning på 71 % eller en årlig avkastning på 11,4 %.

Oslo Børs ga en avkastning på 9,9 % i 2023, mens verdensindeksen MSCI World ga 22 %.

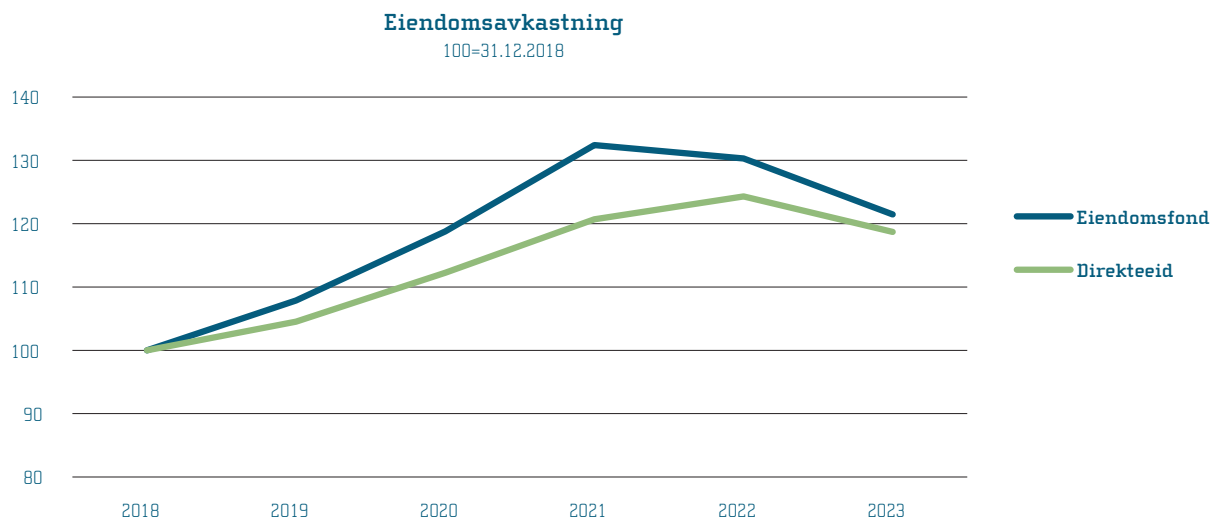

Fig. 4 Kilde: BKP årsregnskap

4.1.4.3 Eiendom

Eiendomsporteføljen har i mange år gitt god avkastning. De to siste årene har det vært nødvendig å skrive ned verdiene på eiendommene, ettersom avkastningskravene i markedet har økt. Eiendomsporteføljen er nærmere beskrevet under punkt 4.2.1.

4.1.5 RISIKORESULTATET

Risikoresultatet er NOK 48 mill. Dette oppstår som følge av at faktisk dødelighet og uførhet avviker fra det som er forutsatt i premietariffen. Spesifikasjonen av risikoresultatet fremgår av note 3 i regnskapet.

4.2 BALANSEN

4.2.1 EIENDELER

Aktivaklasse	Strategisk andel	Rammer		Allokering Pr. 31.12.2023
		Minimum	Maksimum	
Aksjer	25,00 %	7,50 %	33,00 %	23,50 %
Pengemarked	3,00 %	0,00 %	65,50 %	3,00 %
Hedge/Private Equity	7,00 %	0,00 %	9,00 %	7,90 %
Obligasjoner virkelig verdi	48,00 %	25,00 %	55,00 %	51,90 %
Obligasjoner amortisert kost	5,00 %	0,00 %	25,00 %	4,60 %
Utlån	0,00 %	0,00 %	4,00 %	0,00 %
Eiendom	12,00 %	7,00 %	14,00 %	9,50 %

Tabell 2

Allokeringen pr. 31.12.2023 er innenfor rammene i alle aktivaklasser.

Aksjeandelen har gjennom året vært i intervallet 21,5 % – 23,5 %.

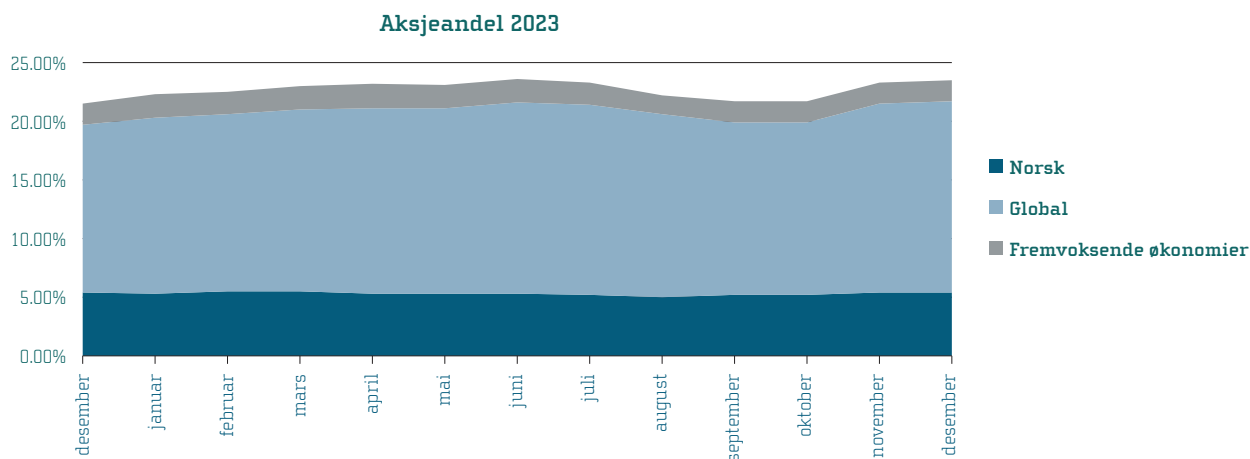

Fig. 5 Kilde: BKP

Utlånsporteføljen består av lån til medlemmer og gis innenfor 60 % av lånetakst og til boliglån. Utlånsrenten var ved utgangen av året 5,50 %. Låneordningen ble besluttet avviklet i desember 2023. Eksisterende lån videreføres, men det innvilges ikke nye.

Eiendommer

BKP eier to eiendommer direkte, samt to eiendommer gjennom heleide selskaper.

BKP eier Markeveien 7 som benyttes som parkeringshus. Dette ble kjøpt fra Bergen kommune i 2001.

BKP eier også Engen kino i Neumannsgt 1 og Konsertpaleet i Neumannsgt 3. Disse ble kjøpt fra Bergen kommune i 2007. BKP har inngått en langsiktig leieavtale med Bergen kino.

Eiendommen BKP eier i Drammen leies ut til Sør-Øst politidistrikt ved Justisdepartementet. Bygget er lagt inn i et heleid selskap, Grønland 36 AS.

Eiendommen i Oslo ble anskaffet i desember 2014 og leies ut til Politiets utlendingsenhet. Bygget er lagt inn i et heleid selskap, Aksum Eiendomsinvest AS.

4.2.2 GJELD OG EGENKAPITAL

BKP har ved utgangen av 2023 en innskutt egenkapital på NOK 1 280 mill. og en opptjent egenkapital på NOK 1 248 mill.

Forpliktelsene har økt med 124 % i løpet av den siste tiårsperioden. Innskutt egenkapital har økt med 92 %. Styret anser kapital situasjonen å være betryggende.

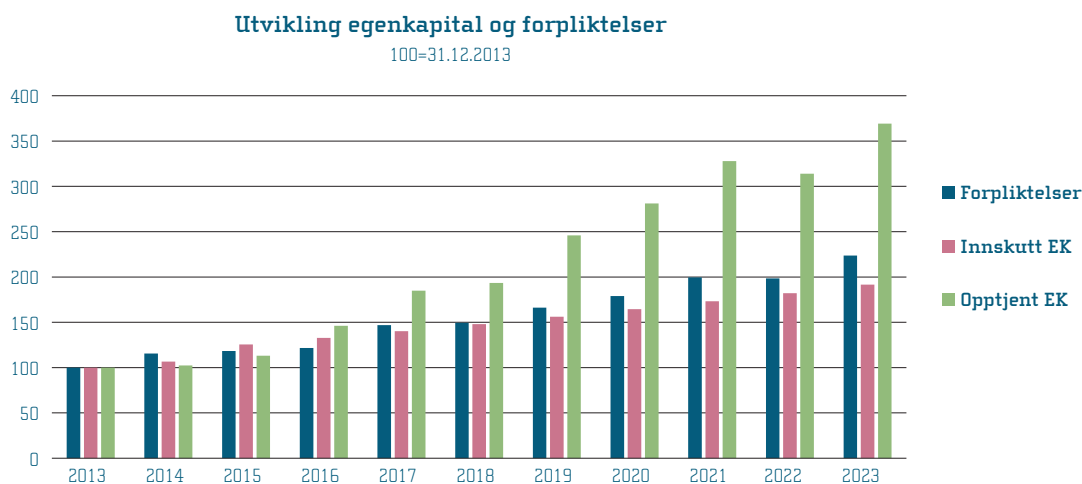

Fig. 6 Kilde: BKP regnskap.

Gjeld og avsetninger

Premiereserven er pr. 31.12.2023 bokført med NOK 16,7 mrd. inkludert IBNR på NOK 239 mill.

IBNR er påløpte, men ikke rapporterte erstatninger.

Administrasjonsreserven er på NOK 478 mill. og denne er ment til å dekke administrasjonskostnader i pensjonskassens restlevetid dersom pensjonskassen skulle avvikles.

5. RISIKOSTYRING

Bergen kommunale pensjonskasse har organisert sin risikostyring i samsvar med finansforetaksloven og forskrift om pensjonsforetak. Fra 1. januar 2023 trådte det i kraft nye regler som gjennomfører direktiv (EU) 2016/2341 om virksomheten til og tilsynet med tjenstepensjonsforetak (det reviderte tjenstepensjonsdirektivet, IORP II). Reglene setter bl.a. krav til virksomhetsstyring og kontrollfunksjoner i pensjonsforetaket. BKP har fra 2023 implementert regelverket og det er innført retningslinjer for risikostyringsfunksjon, aktuarfunksjon og egenvurdering av risiko (ORA).

Styret har fastsatt finansielle og operative mål for virksomheten og krav til rapportering. Administrerende direktør rapporterer månedlig til styret.

BKP har internrevisor som utfører internrevisjon og gjør årlig risikovurdering i samsvar med revisjonsplan fastsatt av styret.

Det foretas månedlige målinger av solvenskapitaldekning (SKD), og disse tester bufferkapitalsituasjonen mot et scenario hvor aksjeverdiene blir utsatt for kraftige fall, samtidig som rentenivået øker. Når situasjonen tilsier det, gjennomføres målingene oftere. SKD rapporteres kvartalsvis til Finanstilsynet.

Det foretas også jevnlig Value at risk (VAR) analyser. Dette er en metode for å estimere nedside-risiko innenfor et gitt konfidensintervall. I vår analyse er konfidensintervallet satt til 95 %. Ved årets slutt på dette konfidensintervallet, er VAR - 4,5 %. Dette betyr at det svakeste forventede resultat av kapitalforvaltningen for de neste 12 månedene, med 95 % sannsynlighet, er minus NOK 1,1 mrd.

Det er tegnet styreansvarsforsikring i AIG. Dekningen omfatter styrets medlemmer og daglig leder og har en forsikringssum på NOK 20 mill.

6. FINANSIELL RISIKO

Bergen kommunale pensjonskasse sin forvaltningskapital er hovedsakelig plassert i obligasjoner, aksjer og eiendom. De tre hovedformene for finansiell risiko er kredittrisiko, kurs- og renterisiko og valutarisiko.

Året har vært preget av krig i Europa, høy inflasjon og økende renter. Til tross for dette har børsene utviklet seg positivt gjennom året.

Kredittrisiko

Med kredittrisiko menes at lånekunder eller obligasjons-/sertifikatutstedere ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser. Ettersom det er etablert rammer for maksimale engasjementer og stilt klare krav til diversifisering, vurderes denne risikoen som liten. Den største utstedergruppen i obligasjonsporteføljen er norske banker med god kapitaldekning.

Rente- og kursrisiko

Renterisiko er sannsynligheten for at økning i rentenivået fører til fall i obligasjonskursene. Et annet element som kan føre til fall i obligasjonsverdiene er at kredittpremiene øker. Selv om rentenivået er uendret, kan økte avkastningskrav blant investorene føre til fall i obligasjonsverdiene. Utviklingen i markedsrentene og kreditt-

premiene trekker ofte i motsatt retning, slik at en obligasjonsportefølje med et visst kredittlement kan gi mer stabil avkastning enn statsobligasjoner med lang rentedurasjon. Renterisikoen vurderes for tiden som liten.

Den aktivaklassen som er mest utsatt for kursrisiko er aksjer og da spesielt norske. Det er også denne som har gitt best avkastning over tid. En høy aksjeandel krever risikoevne. Til gjengjeld får en svært god avkastning dersom man har evne til å beholde posisjonene gjennom turbulente perioder.

BKP har en aksjeeksponering som utgjør i overkant av 1/5 del av porteføljen. Denne andelen har vært stabil gjennom den siste tiårsperioden. Bidraget til totalresultatet har imidlertid vært varierende. Over tid har summen av bidragene fra aksjeporteføljene vært svært gode.

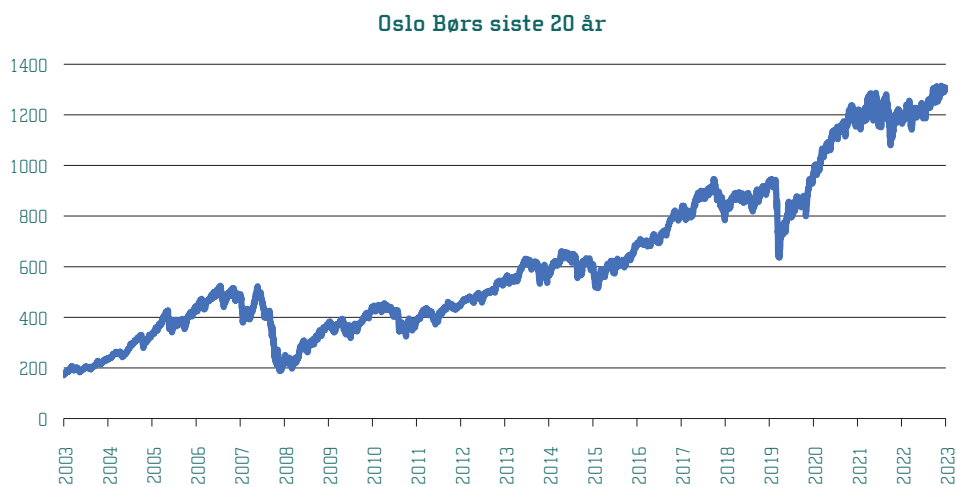

Fig. 7 Kilde: Oslobors.no

Figur 7 viser hvordan Oslo børs indeks har utviklet seg siden utgangen av 2003. Indeksen var ved begynnelsen av perioden i 171 og ved utgangen av perioden i 1307. Oslo børs har med andre ord steget med gjennomsnittlig (geometrisk) 11 % per år. Det finnes selvsagt kortere og lengre perioder med null og negativ avkastning, og historisk avkastning er ingen garanti for fremtidig avkastning.

Meravkastningen kommer ofte i svært konsentrerte perioder, og det er viktig at man ikke er tvunget til å være uten eksponering i disse periodene. Aksjeandelen må derfor tilpasses risikoevnen.

BKP har en strategi som innebærer noe risiko og har således et langsiktig avkastningsmål som ligger betydelig over risikofri rente. BKP sitt langsiktige avkastningsmål er 5,5 %. Figuren nedenfor viser at strategien har fungert godt i de rådende markedsforhold. Den akkumulerte avkastningen ligger svært nært målet i hele perioden, og oppnådd avkastning er betydelig høyere enn risikofri rente. I den siste femårsperioden har BKP oppnådd en årlig avkastning på 5,4 %, mens risikofri rente har vært 1,1 %. For siste tiårsperiode er tilsvarende tall 5,4 % for BKP og 1,0 % for risikofri, og for 15 år 6,0 % og 1,3 %.

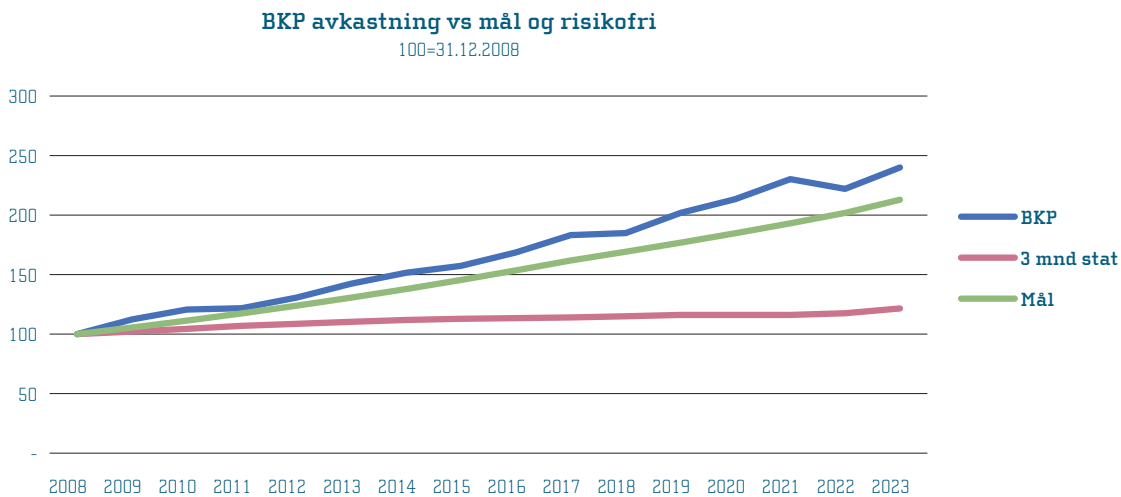

Fig. 8 Kilde: BKP regnskap og Oslobors.no

Tre måneders stat består av ST1X som er indeksen for norske tre måneders statssertifikater. Denne gjaldt frem til 31.12.2020. Etter 01.01.2021 benyttes NOGOVD3M som er Nordic Bond pricing sin indeks for det samme.

Rente- og kursrisiko for aksjer og rentebærende papirer reguleres av rammer styret har fastsatt for eksponering og fullmaktsinstruksjoner for handel av verdipapirer.

Valutarisiko

Investeringer i utenlandsk valuta kan medføre negativ avkastning som følge av at den norske kronen styrker seg. Alle investeringer i utenlandske obligasjoner valutasikres fullt ut. Det er ikke krav i forvaltningsstrategien om at aksjeporteføljen skal valutasikres. Ved utgangen av 2023 er imidlertid 36 % av den utenlandske aksjeeksponeringen sikret til norske kroner.

Likviditetsrisiko

Dette er risiko for at pensjonskassen ikke har nok kontanter eller lett omsettelige eiendeler, slik at forpliktelser ikke kan møtes. Det kan for eksempel være at store bevegelser i valutamarkedene fører til at bankene stiller marginkrav for oppgjør av valutatermin. BKP har til enhver tid betydelige beholdninger av bankinnskudd, pengemarkedsfond og obligasjoner med fortrinnsrett.

Klima- og karbonrisiko

Klimarisiko handler om hvordan de fysiske konsekvensene av klimaendringer vil påvirke natur og samfunn. Karbonrisiko definerer risiko i forbindelse med overgangen til et samfunn med netto null utslipp. BKP bruker rapporteringssystemet MSCI ESG-rating som måler klimarisiko gjennom ESG-score og karbonrisiko gjennom karbonintensitet og omstillingsrisiko i selskaper. BKP sin portefølje har høyere ESG score enn referanseindeks, og lavere karbonintensitet enn referanseindeks (Indeks: MSCI ACWI og Bloomberg Global Agg).

7. FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisiko for BKP er i hovedsak dødelighetsrisiko, opplevelsesrisiko og uførhetsrisiko (såkalt biometrisk risiko).

Den biometriske risikoen følges opp gjennom årlige resultatanalyser. Risikoresultatet for så vel dødelighet/ opplevelse som uførhet har vært positivt fire av de fem siste år. Risikoen for utilstrekkelige beregningsgrunnlag for dødelighet/opplevelse og uførhet er på kort sikt liten. Negative trender som tilsier forsterkede grunnlag, vil bli observert av utførende aktuar og aktuarfunksjonen. Dessuten vil eventuelle negative risikoresultat i en viss utstrekning kunne avregnes mot risikoutjevningfondet.

8. OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. BKP gjennomfører risikovurderinger for hvert fagområde og overordnet for hele virksomheten. Risikomatriser setter opp delprosesser med risikobeskrivelser og det vurderes målsetninger knyttet til risiko. Målsettingene er overholdelse av lover og regler, pålitelig rapportering, unngå vesentlig økonomiske tap og unngå tap av anseelse. De viktigste operasjonelle risikoer er nøkkelpersonrisiko, risikoer knyttet til interne forhold og prosesser i fagområdene, HMS-risiko, fysisk risiko, risiko for misligheter og risiko ved utkontraktering. Operasjonell risiko vurderes som lav (tilfredsstillende) etter tiltak på alle områder utenom IKT-risiko som vurderes til medium risiko. Medium risiko overvåkes og tiltak vurderes.

9. KONTANTSTRØM

Pensjonsvirksomheten ga en positiv kontantstrøm på NOK 896 mill. Reguleringspremien var 1 160 mill. Finansvirksomheten ga en negativ kontantstrøm på NOK 1 110 mill. Den negative kontantstrømmen på finansvirksomheten er utbetalinger til nye finansielle investeringer. Kontantbeholdningen var pr. 31.12.2023 NOK 553 mill.

10. FREMTIDSUTSIKTER

Styret vurderer BKP's risikobærende evne til å være tilstrekkelig til å forvalte pensjonskassen sine midler innenfor den vedtatte strategi.

11. RESULTATFØRINGER

Premiefondet tilføres NOK 449 mill. inkludert pliktige renter. Bufferfondet styrkes med 916 mill. Etter dette blir totalresultatet på NOK 187 236 853.

Årsresultatet er disponert slik:

Overført til opptjent egenkapital: NOK 187 236 853.

Bergen 18. mars 2024
Styret i Bergen kommunale pensjonskasse

Bjørn Østbø
STYRETS LEDER

Rune Bakervik

Diane Alexandra Berbain

Katrine Berg Nødtvedt

Helge Oksnes

Jan Aksel Espedal

Anneline Samuelsen Mjeldheim

Magny Hilda Øvrebo

Bjørn Roald Eknes
ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Resultatregnskap

TEKNISK REGNSKAP	NOTER	2023	2022
1. PREMIEINNTEKTER			
1.1 Forfalte premier, brutto	3,17	1 965 269 458	1 332 732 969
1.2 Avgitte gjenforsikringspremier	23	-161 397	-161 397
1.3 Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	2	0	382 912
Sum premieinntekter for egen regning		1 965 108 061	1 332 954 484
2. NETTO INNTEKTER FRA INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN			
2.1 Inntekter fra investeringer i datterforetak		-19 801 747	38 226 807
2.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		578 322 182	376 652 970
2.3 Netto driftsinntekt fra eiendom		6 037 894	21 246 760
2.4 Verdiendring på investeringer		1 141 025 953	-1 037 484 033
2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		25 046 251	-77 834 542
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		1 730 630 533	-679 192 038
4. ANDRE FORSIKRINGSRELATERTE INNTEKTER			
		0	1 113
5. PENSJONER MV.			
5.1 Utbetalte pensjoner mv.			
5.1.1 Brutto		-598 206 300	-544 912 670
Sum pensjoner mv.		-598 206 300	-544 912 670
6. RESULTATFØRTE ENDRINGER I FORSIKRINGSFORPLIKTELSE - KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSE			
6.1 Endring i premiereserve mv.			
6.1.1 Endring i premiereserve mv., brutto	2	-1 634 152 244	-997 211 096
6.2 Endring i bufferfond	2,3	-915 501 476	1 055 882 797
6.3 Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	2	-33 013 362	-37 430 364
6.4 Overføring av bufferfond fra andre forsikringsselskaper/pensjonsforetak	2,3	0	91 410
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelsene - kontraktsfastsatte forpliktelser		-2 582 667 082	21 332 747
8. MIDLER TILORDNET FORSIKRINGSKONTRAKTENE - KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSE			
8.1 Overskudd på avkastningsresultatet	2,3	-401 516 088	0
8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	2,3	-47 793 689	-72 865 988
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser		-449 309 777	-72 865 988
9. FORSIKRINGSRELATERTE DRIFTSKOSTNADER			
9.1 Forvaltningskostnader	16,18	-9 552 609	-8 462 432
9.2 Forsikringsrelaterede administrasjonskostnader	16,18	-30 199 410	-26 473 495
Sum forsikringsrelaterede driftskostnader		-39 752 019	-34 935 927
11. RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP			
		25 803 416	22 381 720

Resultatregnskap

IKKE-TEKNISK REGNSKAP	NOTER	2023	2022
12. NETTO INNTEKTER FRA INVESTERINGER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
12.1 Inntekter fra investeringer i datterforetak		-1 811 162	3 647 229
12.2 Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler		52 896 091	35 936 547
12.3 Netto driftsinntekt fra eiendom		552 254	2 027 158
12.4 Verdiendringer på investeringer		104 363 649	-98 986 591
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		2 290 849	-7 426 212
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		158 291 681	-64 801 869
13. ANDRE INNTEKTER		918 951	349 618
14. FORVALTNINGSKOSTNADER OG ANDRE KOSTNADER KNYTTET TIL SELSKAPSPORTEFØLJEN			
14.1 Forvaltningskostnader	16,18	-873 726	-807 403
14.2 Andre kostnader		-9 557	0
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-883 283	-807 403
15. RESULTAT AV IKKE-TEKNISK REGNSKAP		158 327 349	-65 259 654
16. RESULTAT FØR SKATTEKOSTNADER		184 130 765	-42 877 934
17. SKATTEKOSTNADER	22	-197 594	-632 008
18 RESULTAT FØR ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER		183 933 171	-43 509 942
19. ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER			
19.1 Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			
19.1.2 Estimaterendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	18	3 303 682	-3 877 458
Sum andre inntekter og kostnader		3 303 682	-3 877 458
20. TOTALRESULTAT		187 236 853	-47 387 400

Balanse

EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN	NOTER	2023	2022
2. INVESTERINGER			
2.1 Bygninger og andre faste eiendommer			
2.1.1 Investeringseiendommer	13	35 203 054	38 755 246
2.2 Datterforetak			
2.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak	14	67 793 373	73 533 356
2.2.2 Fordringer på datterforetak	15	3 855 337	4 841 224
2.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
2.3.1 Rentebærende verdipapirer	8	103 674 537	146 135 723
2.3.2 Utlån og fordringer	11	213 748	237 257
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1 Aksjer og andeler	5,7	793 198 999	696 652 823
2.4.2 Rentebærende verdipapirer	5,9	1 170 447 985	961 437 862
2.4.3 Utlån og fordringer	5	46 428 225	59 816 840
2.4.4 Finansielle derivater	5	12 341 149	0
Sum investeringer		2 233 156 407	1 981 410 331
3. FORDRINGER			
3.1 Fordringer knyttet til premieinntekter		205 760 028	187 846 286
Sum fordringer		205 760 028	187 846 286
4. ANDRE EIENDELER			
4.2 Kasse, bank		20 692 283	18 952 134
Sum andre eiendeler		20 692 283	18 952 134
5. FORSKUDDSBETALTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER			
	21	11 902 621	8 420 951
SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		2 471 511 339	2 196 629 702

Balanse

EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN	NOTER	2023	2022
6. INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN			
6.1 Bygninger og andre faste eiendommer			
6.1.1 Investeringseiendommer	13	368 501 696	405 685 650
6.2 Datterforetak			
6.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak	14	709 653 568	769 739 077
6.2.2 Fordringer på datterforetak	15	40 357 245	50 677 396
6.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
6.3.1 Rentebærende verdipapirer	8	1 085 253 636	1 529 732 655
6.3.2 Utlån og fordringer	11	2 237 492	2 483 585
6.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
6.4.1 Aksjer og andeler	5,7	8 303 119 797	7 292 485 059
6.4.2 Rentebærende verdipapirer	5,9	12 252 120 653	10 064 225 698
6.4.3 Utlån og fordringer	5	486 005 546	626 156 093
6.4.4 Finansielle derivater	5	129 185 791	0
Sum investeringer i kollektivporteføljen		23 376 435 424	20 741 185 213
SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN		23 376 435 424	20 741 185 213
SUM EIENDELER		25 847 946 763	22 937 814 915

Balanse

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER	NOTER	2023	2022
10. INNSKUTT EGENKAPITAL		1 279 590 807	1 217 470 807
11. OPPTJENT EGENKAPITAL			
11.1 Risikoutjevningssfond		123 636 405	114 319 376
11.2 Annen opptjent egenkapital		1 124 233 560	946 225 794
Sum opptjent egenkapital		1 247 869 965	1 060 545 170
13. FORSIKRINGSFORPLIKTELSER - KONTRAKTFASTSATTE FORPLIKTELSER			
13.1 Premiereserve	2	16 652 421 439	15 018 269 195
13.2 Bufferfond	2	4 722 930 669	3 807 429 193
13.3 Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	2,3	1 878 363 348	1 802 003 222
Sum forsikringsforpliktelser - kontraktfastsatte forpliktelser		23 253 715 456	20 627 701 610
15. AVSETNINGER FOR FORPLIKTELSER			
15.1 Pensjonsforpliktelser o.l.	18	2 025 930	4 093 574
Sum avsetninger for forpliktelser		2 025 930	4 093 574
16. FORPLIKTELSER			
16.1 Finansielle derivater		0	10 012 107
16.3 Andre forpliktelser	12	64 259 605	17 791 287
Sum forpliktelser		64 259 605	27 803 394
17. PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE IKKE OPPTJENTE INNTEKTER	12	485 000	200 360
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		25 847 946 763	22 937 814 915

Bergen 18. mars 2024
Styret i Bergen kommunale pensjonskasse

Bjørn Østbø
STYRETS LEDER

Rune Bakervik

Diane Alexandra Berbain

Katrine Berg Nødtvedt

Helge Oksnes

Jan Aksel Espedal

Anneline Samuelsen Mjeldheim

Magny Hilda Øvrebo

Bjørn Roald Eknes
ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kontantstrømoppstilling

KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER	2023	2022
Innbetalte premier	1 538 023 112	1 146 048 907
Utbetalte pensjoner	-617 635 631	-567 063 511
Innbetalte refusjoner iht. overføringsavtalen	77 225 917	69 218 229
Utbetalte refusjoner iht. overføringsavtalen	-57 766 798	-47 088 427
Innbetaling ved flytting	0	462 521
Utbetalinger til andre leverandører av varer og tjenester	-24 269 576	-21 349 981
Utbetalinger til skatt og offentlige avgifter	-2 412 832	-6 770 667
Utbetalinger til ansatte, arbeidsgiveravgift m.v.	-17 621 411	-16 771 754
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	895 542 781	556 685 317
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIELLE EIENDELER		
Innbetaling av lån fra kunder m.v.	390 419	10 319 971
Innbetaling ved salg av aksjer og andeler	1 745 738 202	387 592 174
Utbetaling ved kjøp av aksjer og andeler	-1 796 538 095	-492 817 416
Innbetaling ved salg av obligasjoner, sertifikater m.v.	3 450 145 371	3 894 012 789
Utbetaling ved kjøp av obligasjoner, sertifikater m.v.	-5 178 550 412	-4 335 089 692
Innbetaling av leieinntekter	26 157 762	23 147 444
Utbetaling ved fast eiendom	-21 663 833	-796 444
Innbetaling av renter	471 976 232	280 902 249
Innbetaling av utbytte	137 363 941	100 375 801
Innbetaling fra datterforetak	55 518 620	15 791 326
Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler	-1 109 461 793	-116 561 798
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		
Innbetalt kjernekapitalinnskudd	62 120 000	60 120 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	62 120 000	60 120 000
Netto endring i kasse, bank	-151 799 012	500 243 519
Beholdning kasse, bank pr. 01.01.	704 925 066	204 681 547
Beholdning av bankinnskudd, kontanter og lignende pr. 31.12.	553 126 054	704 925 066
Fordeling beholdning bankinnskudd:		
Utlån og fordringer selskapsporteføljen	46 428 225	59 816 840
Utlån og fordringer kollektivporteføljen	486 005 546	626 156 092
Kasse, bank	20 692 283	18 952 134
Beholdning av bankinnskudd, kontanter og lignende pr. 31.12.	553 126 054	704 925 066

Egenkapital

OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL

	Opptjent egenkapital			Total egenkapital
	Innskutt egenkapital	Risiko-utjevningfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 01.01.2022	1 157 347 400	114 319 376	993 613 194	2 265 279 970
Egenkapitaltilskudd	60 123 407	0	0	60 123 407
Resultat før andre inntekter og kostnader	0	0	-43 509 942	-43 509 942
Andre inntekter og kostnader	0	0	-3 877 458	-3 877 458
Avkastning risikoutjevningfond	0	-4 069 770	4 069 770	0
Disponering risikoresultat	0	4 069 770	-4 069 770	0
Egenkapital 31.12.2022	1 217 470 807	114 319 376	946 225 794	2 278 015 977
Egenkapitaltilskudd	62 120 000	0	0	62 120 000
Resultat før andre inntekter og kostnader	0	0	183 933 171	183 933 171
Andre inntekter og kostnader	0	0	3 303 682	3 303 682
Avkastning risikoutjevningfond	0	9 317 029	-9 317 029	0
Andre endringer	0	0	87 942	87 942
Egenkapital 31.12.2023	1 279 590 807	123 636 405	1 124 233 560	2 527 460 772

Noter til regnskapet

REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet er satt opp i samsvar med lov om årsregnskap (regnskapsloven), forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak av 20. desember 2011 og god regnskapsskikk.

INVESTERINGSEIENDOM

Investeringseiendom består av eiendom og eiendomsfond som er anskaffet for verdistigning på kapital, opp-tjening av leieinntekter, eller begge deler. Investeringseiendommer regnskapsføres til virkelig verdi. Virkelig verdi tilsvarer antatte markedsverdier, uten fradrag for transaksjonsutgifter ved et eventuelt salg. Endringer i virkelig verdi resultatføres i den perioden det oppstår.

DATTERSELSKAP

Investeringer i datterselskap bokføres etter egenkapitalmetoden i selskapsregnskapet. På kjøpstidspunktet regnskapsføres investering til anskaffelseskost inkludert merverdi. Pensjonskassens andel av resultat føres i pensjonskassens resultatregnskap og tillegges balanseført verdi av investeringen. Andel av resultat er basert på datterselskapets resultat etter skatt med fradrag for interne gevinster og eventuelle avskrivninger på merverdi.

PRESENTASJON AV DATTERSELSKAP

Pensjonskassen har i samsvar med regnskapsloven § 3-8 unnlatt å konsolidere inn datterselskapene i årsregnskapet da en slik konsolidering er vurdert å ikke ha betydning for å bedømme konsernets stilling og resultat. Det ville ikke endret vesentlig på presentasjonen av resultat og balanse med en konsernoppstilling, men primært vært endringer i klassifisering.

FINANSIELLE EIENDELER

Klassifikasjon og måling av finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler innregnes og måles i samsvar med IFRS 9. Finansielle eiendeler klassifiseres i en av de etterfølgende kategorier

- Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi
- Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Definisjon av virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte og uavhengige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markeds plass hvor det skjer regelmessige handler, settes virkelig verdi til kjøpskurs på siste handelsdag frem til og med balansedagen, og for en eiendel som skal anskaffes eller en forpliktelse som innehas, benyttes salgskurs.

Verdipapirer til amortisert kost

Finansielle eiendeler som tilfredsstillter kriteriene i IFRS 9.4.1.2A måles til amortisert kost.

Rentebærende verdipapirer hvor formålet er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer og salg måles til amortisert kost.

Boliglån med kontraktsfestede kontantstrømmer klassifiseres som utlån og fordringer målt til amortisert kost.

Rentebærende verdipapirer vurderes til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Over-/underkurs ved anskaffelsen amortiseres over obligasjonens gjenværende løpetid. Gevinst/tap ved uttrekning er ført som realisert gevinst og tap på investeringer.

Forventet kredittap finansielle eiendeler

For finansielle eiendeler som måles til amortisert kost beregnes forventet kredittap etter ECL (Expected credit loss) modellen.

For eiendeler som ikke har vesentlig kredittforringelse siden førstegangsinnregning beregnes forventet tap over de neste 12 måneder.

Finansielle derivater

Et finansielt derivat er en kontrakt som har alle de tre følgende kjennetegn:

- Derivatets verdi endres som reaksjon på endringer i en nærmere angitt rentesats, pris på finansielle instrumenter, råvarepris, valutakurs, en indeks for priser eller satser, kredittverdighet eller kredittindeks, eller en annen variabel (ofte kalt "underliggende").
- Det kreves ingen innledende nettoinvestering eller en innledende nettoinvestering som er mindre enn det som ville kreves for andre typer kontrakter som forventes å ha en tilsvarende reaksjon på endringer i markedsfaktorer.
- Det skal gjøres opp på et framtidig tidspunkt.

Finansielle derivater bokføres til virkelig verdi.

VALUTAOMREGNING AV TRANSAKSJONER I UTENLANDSK VALUTA

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Valutarisiko knyttet til utenlandske eiendeler er søkt redusert med terminkontrakter som bokføres til virkelig verdi.

FORVALTNING AV KOLLEKTIV- OG SELSKAPSPORTEFØLJEN

Pensjonskassen har felles forvaltning av selskaps- og kollektivporteføljen. Avkastningen fordeler seg mellom porteføljene etter samme brøk som egenkapitalen (innskutt og opptjent) i forhold til sum egenkapital og forpliktelser (premiereserve, administrasjonsreserve, bufferfond, erstatningsreserve, risikoutjevningfond og premiefond) før disponering av overskudd.

Fordelingen for 2023 og 2022 er slik:

	2023		2022	
	Resultat	Balanse	Resultat	Balanse
Selskapsportefølje	8,38 %	8,72 %	8,71 %	8,72 %
Kollektivportefølje	91,62 %	91,28 %	91,29 %	91,28 %

FORDRINGER

Premiefordringer og andre fordringer er balanseført til pålydende. Fordringene er vurdert til ikke å være tapsutsatt.

FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER

Avsetning til premiereserve

Premiereserven utgjør den forsikringstekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter opptjent på beregnings-tidspunktet. Beregningen foretas av pensjonskassens aktuar.

Avsetning for IBNR (Incurred but not reported)

IBNR er påløpte, men ikke rapporterte erstatninger.

Avsetning for administrasjonsreserve

Administrasjonsreserven er ment til å dekke administrasjonskostnader i pensjonskassens restlevetid dersom kassen skulle avvikles.

Avsetning til premiefond

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier i henhold til skatteloven. I tillegg inneholder fondet overskuddsmidler som er tilført fondet. Premiefondet kan benyttes til dekning av fremtidig premie.

Bufferfond

Regler om et sammenslått og kundefordelt bufferfond ble innført for kommunale pensjonsordninger med virkning fra 1. januar 2022. Bufferfondet erstatter tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond, og er uten lovmessig øvre grense eller minstekrav.

Pensjonskassen fastsetter årets avsetning til bufferfond i prosent av premiereserven knyttet til den enkelte kontrakt ut fra pensjonskassens risiko for avkastningsresultatet.

Dersom avkastningen tilordnet en kontrakt er negativ, eller ikke er stor nok til å dekke det årlige kravet til økning i premiereserven, kan kravet oppfylles ved bruk av bufferfond tilordnet kontrakten.

RISIKOUTJEVNINGSFOND

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan i senere år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Risikoutjevningfond vil være en del av selskapets egenkapital.

PREMIEINNTEKTER

Brutto pensjonspremie inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikring framkommer som egen linje i resultatregnskapet. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER

Inntekter og kostnader knyttet til finansielle eiendeler inneholder både realiserte poster og urealiserte verdiendringer. Netto inntekter fra investeringer fordeles mellom investeringer i kollektivporteføljen og investeringer i selskapsporteføljen i forhold til gjennomsnittlig forvaltet kapital igjennom året.

SKATT

Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formuesskatt. Skattekostnad knyttet til alminnelig inntektsskatt består av betalbar skatt og årets endring i balanseført utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes som 25 % av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig verdi og skattemessig verdi, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring. Verdiene av utsatt skattefordel er ikke regnskapsført.

FLYTTING

Tilgang og avgang (flytting) resultatføres. Ved flytting overføres andel av premiereserven, premiefond og bufferfond til ny pensjonsordning.

PENSJONSFORPLIKTELSER EGNE ANSATTE

Pensjonskassens ansatte omfattes av pensjonskassens kollektive pensjonsordning på lik linje med andre medlemmer. Pensjonsordningen er en offentlig tjenstepensjon med vilkår som fremgår av Sentral generell særavtale (SGS 2020). Årets pensjonskostnad tilsvarer betalt arbeidsgiverpremie, korrigert for estimert endring i forpliktelse med fradrag for den tilordnede andel av BKP's totale forsikringsfond, beregnet etter IAS 19 om ytelser til ansatte.

I den påløpte forpliktelsen inngår fremtidige AFP-ytelser. Det er videre gjort påslag for arbeidsgiveravgift til folketrygden.

NOTE 1 – BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGEN

Pensjonsordningen er en offentlig kollektiv pensjonsordning som følger forsikringsvilkårene og Sentral generell særavtale (SGS 2020) for kommunal sektor. Ordningen er en tjenstepensjonsordning uten investeringsvalg.

Bergen kommunale pensjonskasse yter kollektiv pensjonsordning for Bergen kommune og tilknyttede selskaper og etater. Ordningen omfatter alle ansatte i Bergen kommune som fyller krav for medlemskap med unntak av lærere og helsepersonell. Ved utgangen av året var det totalt 78 131 medlemmer i pensjonsordningen.

Følgende enheter har pensjonsordning i BKP:

Enheter med aktive medlemmer:

- Bergen kommune
- Bergen Parkering AS
- Bergen Havn AS
- Bergen kommunale pensjonskasse
- Fløibanen AS
- Kode kunstmuseer og komponisthjem
- Stiftelsen Amalie Skrams hus
- Bergen kirkelige fellesråd
- Nasjonalforeningens Helselag for Eldre i Bergen
- Fagforbundet Vestland
- Fellesorganisasjonen (FO)
- Bergen og Omland Friluftsråd Kommunalt Oppgavefelleskap
- Akasia AS

Enheter med kun oppsatte rettigheter:

- Bergen Bydrift AS
- Utdanningsforbundet
- Akasia Kirke og Gravplass AS
- Fagforbundet Bergen Avd. 56

Pensjonspremien betales av sponsor og av de ansatte. Den ansattes andel er 2 % av lønnsgrunnlaget. Det er i 2023 utbetalt NOK 598 mill. i pensjoner.

Oversikt medlemmer

År	Aktive	Oppsatte med rett	Oppsatte uten rett	Uførepensjon	Andre pensjonsmottakere *	Totalt
2023	18 462	16 265	31 318	2 531	9 555	78 131
2022	18 142	14 526	30 672	2 345	8 945	74 630
2021	17 785	12 696	29 681	2 189	8 508	70 859
2020	17 070	9 829	30 556	2 117	8 361	67 933
2019	16 518	9 011	28 490	2 042	7 947	64 008

* Alderspensjon, AFP og etterlattepensjon

Premiereserve NOK mill. eksklusiv administrasjonsreserve og erstatningsreserve som ikke er kundefordelt

År	Aktive	Oppsatte med rett	Oppsatte uten rett	Uførepensjon	Andre pensjonsmottakere*	Totalt
2023	5 272	1 867	192	2 029	6 575	15 935
2022	4 799	1 669	180	1 791	5 910	14 349
2021	4 510	1 519	166	1 637	5 548	13 380
2020	4 197	1 346	174	1 555	5 186	12 458
2019	4 559	1 485	144	1 602	4 838	12 628

* Alderspensjon, AFP og etterlattepensjon

NOTE 2 – ENDRING I FORSIKRINGSFORPLIKTELSE

	Premiereserve	Bufferfond	Premiefond	Sum
Inngående balanse 01.01.	15 018 269 195	3 807 429 193	1 802 003 222	20 627 701 610
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
Netto resultatførte avsetninger	1 634 152 244	915 501 476	33 013 362	2 582 667 082
Resultatendring forsikringsteknisk oppgjør	0	0	-37 297 914	-37 297 914
Overskudd på avkastningsresultatet	0	0	401 516 088	401 516 088
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	47 793 689	47 793 689
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	1 634 152 244	915 501 476	445 025 225	2 994 678 945
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
Overføringer mellom fond	0	0	-368 665 098	-368 665 098
Overføringer til/fra pensjonsforetaket	0	0	0	0
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	0	0	-368 665 098	-368 665 098
Utgående balanse 31.12.	16 652 421 439	4 722 930 669	1 878 363 348	23 253 715 456

FLYTTING AV PENSJONSORDNINGER

Det har ikke vært flytting av pensjonsordninger i 2023.

VIRKNINGEN AV ENDRINGER I FORUTSETNINGER FOR FORSIKRINGSTEKNISK BEREGNINGSGRUNNLAG

Reduseres dødelighet med 10 % vil den totale netto premiereserven i pensjonskassen øke med 2,22 %. Øker antall nye uføretilfeller med 20 %, vil den totale netto premiereserven i pensjonskassen øke med 0,43 %.

NOTE 3 – FORSIKRINGSFORPLIKTELSE

Bergen kommunale pensjonskasse yter kollektiv pensjonsforsikring for Bergen kommune og tilknyttede selskaper og etater. Bokført premiereserve, administrasjonsreserve, erstatningsavsetning, bufferfond og premiefond gjelder disse selskapene.

Spesifikasjon av premiefond

	2023	2022	2021
Premiefond pr. 31.12.	1 878 363 348	1 802 003 222	1 871 518 193
Årets premie	1 965 269 458	1 332 732 969	1 346 799 314
Premiefondet i % av årlig premie	96 %	135 %	139 %
Bruk av premiefond	-368 665 098	-199 500 175	-168 010 507

Resultatanalyse

Analysen gjelder i sin helhet følgende:

Hovedbransje: Kollektiv pensjonsforsikring for kommuner, herunder institusjoner o.l.

Delbransje: Tjenestepensjonsordninger uten investeringsvalg

	2023	2022	2021
Avkastningsresultat	1 326 334 593	-1 060 043 977	1 135 912 333
Administrasjonsresultat	1 986 387	8 481 720	10 049 822
Resultat død	208 276	7 625 956	17 431 246
Resultat uførhet	16 311 745	35 980 241	51 397 299
Resultat overlevelse	31 435 065	33 490 958	77 873 061
Reassuranseresultat	-161 397	-161 397	-153 500
Risikoresultat	47 793 689	76 935 758	146 548 106
Sum resultatelementer	1 376 114 669	-974 626 499	1 292 510 261
Vederlag for rentegaranti	14 500 000	13 900 000	13 900 000
Til / fra kursreguleringsfond	0	0	-836 723 759
Til / fra tilleggsavsetninger	0	0	-90 000 000
Til / fra bufferfond	-915 501 476	1 055 974 207	0
Tilført premiefond	-449 309 777	-72 865 988	-364 383 663
Sum	-1 350 311 253	997 008 219	-1 277 207 422
Resultat av teknisk regnskap	25 803 416	22 381 720	15 302 839

NOTE 4 – KAPITALAVKASTNING

	2023	2022	2021	2020	2019
Verdijustert avkastning kollektiv	8,15 %	-3,56 %	8,12 %	5,70 %	9,20 %
Bokført avkastning kollektiv	8,15 %	-3,56 %	3,36 %	2,70 %	3,80 %
Avkastning selskapsportefølje	8,15 %	-3,56 %	7,96 %	5,70 %	9,20 %

Avkastning er beregnet etter Kjedet Modifisert Dietz metode.

	2023	Indeks 2023	2022	Indeks 2022
Aksjer Norge egenforvaltning	16,89 %	9,89 %	4,04 %	-1,03 %
Aksjefond Norge	14,64 %	9,89 %	2,21 %	-1,03 %
Aksjefond globale	28,87 %	27,57 %	-7,92 %	-8,76 %
Aksjefond globale (valutasikret)	16,07 %	23,79 %	-10,95 %	-18,14 %
Aksjefond fremvoksende markeder	10,60 %	13,18 %	-17,93 %	-10,94 %
Norske obligasjoner	5,95 %	2,58 %	-1,25 %	-1,95 %
Globale obligasjonsfond	6,81 %	5,21 %	-11,22 %	-12,16 %
Pengemarked	4,39 %	3,38 %	1,83 %	1,24 %

Aktivaklassene under er ikke målt mot referanseindeks.

	2023	2022
Private Equity	14,71 %	11,41 %
Hedgefond	13,95 %	-7,59 %
Eiendomsfond	-8,87 %	-1,60 %
Eiendom direkte eid	-4,51 %	2,99 %
Obligasjoner målt til amortisert kost	4,01 %	4,17 %

Indeks for norske aksjer og aksjefond er Oslo Børs hovedindeks, OSEBX. For globale aksjefond MSCI World Net denominert i NOK, valutasikret globale aksjefond MSCI World Net denominert i USD og globale EM aksjefond MSCI EM Net denominert i NOK. For norske obligasjoner NOGOVD3 (indeks for norske statsobligasjoner med durasjon 3 år). For globale obligasjonsfond Bloomberg Global Aggregate (valutasikret) og pengemarked NOGOVD3M.

NOTE 5 – FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI

De finansielle instrumentene er klassifisert i 3 ulike nivåer:

Nivå 1: Noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser.

Nivå 2: Andre data enn de noterte prisene som inngår i nivå 1, som er observerbare for eiendelen eller forpliktelsen enten direkte eller indirekte (det vil si avledet fra priser).

Nivå 3: Verdssettelsen av eiendelen bygger ikke eller i liten grad på observerbare markedsdata.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Aksjer og andeler	598 907 554	7 425 981 213	1 071 430 029	9 096 318 796
Rentebærende verdipapir	4 846 366 399	8 358 726 418	217 475 821	13 422 568 638
Utlån og fordringer		532 433 771		532 433 771
Finansielle derivater		141 526 940		141 526 940
Totalt	5 445 273 952	16 458 668 342	1 288 905 850	23 192 848 145

	Selskapsportefølje	Kollektivportefølje	Sum
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	2 022 416 358	21 170 431 787	23 192 848 145

Børsnoterte obligasjoner og aksjer er plassert i nivå 1. Obligasjoner som handles i Alternative Bond Market (ABM) er plassert i nivå 2. Det er også obligasjonsfond, aksjefond og hedgefond. Unoterte aksjer, unoterte obligasjoner, samt Private Equity er plassert i nivå 3. Private Equity fond verdsettes basert på de verdier som rapporteres fra fondene. For de tilfeller hvor BKP ikke har mottatt oppdatert verdivurdering innen regnskapsavleggelse, legges siste mottatte verdivurdering til grunn.

For direkte investeringer i unoterte selskaper, baseres verdsettelsen enten på nylig foretatte transaksjoner eller ved å sammenligne nøkkeltall med tilsvarende børsnoterte selskap.

For investeringer der BKP deltar som medinvestor sammen med ledende investorer, som gjennomfører verdivurdering, vil denne verdien legges til grunn.

NOTE 6 – FINANSIELL RISIKO KNYTTET TIL FINANSIELLE INSTRUMENTER

Kredittrisiko: Med kredittrisiko menes risiko for tap som følge av debtors manglende evne eller vilje til å gjøre opp sine forpliktelser. Forvaltningsstrategien gir rammer for investeringer i rentebærende papirer. Disse sikrer at det er tilstrekkelig spredning av risiko mot enkelte utstedere og risikoklasser.

Likviditetsrisiko: Med dette menes risiko for at selskapet ikke har likviditet til å møte sine betalingsforpliktelser. Denne risiko anses som svært liten. Forvaltningsstrategien spesifiserer rammer for allokering som sikrer god likviditet.

Markedsrisiko: Markedsrisiko er risiko for tap som følge av prisendringer i finansmarkedene. En renteøkning kan føre til fall i obligasjonsverdiene. I BKP er denne risikoen liten, da durasjonen i omløpsporteføljen ved utgangen av 2023 var 2,1 år. Generelle fall i aksjeverdiene inntreffer fra tid til annen, og da er det ofte tett korrelasjon mellom de ulike aksjemarkedene. Aksjeandelen i BKP var 23,62 % ved utgangen av 2023.

BKP gjennomfører regelmessige målinger, og resultatene av disse viser at BKP sin solvenskapitaldekning oppfylder Finanstilsynets krav om en solvenskapitaldekning over 100 % med god margin. Solvenskapitaldekning blir beregnet ut fra stresstestscenarier, blant annet et fall i aksjemarkeder på 40 % for type 1 aksjer og et fall i eiendomsverdier på 25 %.

Risikoindikator	Resultat
Solvenskapitaldekning uten overgangsregel	169,23 %
VaR 31.12.23 (95 % konf. intervall)	4,50 %
Aksjeandel 31.12.23	23,62 %
Andel av portefølje valutaeksponert	10,37 %

NOTE 7 – AKSJER OG ANDELER

	Selskaps- porteføljen	Kollektiv- porteføljen	Sum
Aksjer og andeler	793 198 999	8 303 119 797	9 096 318 796
Spesifikasjon			
Aksjefond	461 924 826	4 835 378 221	5 297 303 047
Aksjer	53 525 059	560 294 430	613 819 490
Private Equity	93 428 689	978 001 230	1 071 429 919
Hedgefond	84 669 612	886 312 175	970 981 787
Aksjer og andeler i eiendomsfond	99 650 813	1 043 133 740	1 142 784 553
Totalt	793 198 999	8 303 119 797	9 096 318 796

Andel av aksjer og andeler som er børsnotert utgjør 65 %. BKP sin aksjeportefølje består i hovedsak av større børsnoterte selskaper. Aksjefondporteføljen består av fondsandeler i større anerkjente forvaltningsselskaper.

Norske aksjefond	Antall	Ansk.kost	Virkelig verdi
Fondsfinans Norge	10 203	51 884 799	201 003 964
Nordea Norge Verdi	12 953	77 988 481	248 068 642
Pareto Aksje Norge	25 453	105 791 804	333 358 040
Sum norske aksjefond		235 665 084	782 430 645

Utenlandske aksjefond	Antall	Ansk.kost	Virkelig verdi
C WorldWide Globale Aksjer II	12 202	39 017 642	237 272 557
Cusana Global Emerging Markets Class S USD	215 383	200 000 000	197 471 795
DNB Global Emerging Markets Indeks F	2 518 517	260 000 000	260 968 780
DNB Global H	10 962 212	288 781 695	1 300 447 187
DNB Teknologi D	4 760 665	60 835 074	658 542 856
Generation Global Equity A60	7 216	33 369 133	55 823 799
Holberg Global C	318 804	67 372 931	175 028 465
Holberg Norden A	508 414	96 824 233	387 000 493
Holberg Triton A	100 240	10 024 031	18 150 793
Nordea Stabile Aksjer Global	195 425	259 436 423	734 879 917
The Children's Inv. Fund H2N 0420	35 714	25 000 000	46 230 720
The Children's Inv. Fund H2N 0719	244 286	170 999 999	269 290 800
Wellington Global Stewards H2N	1 609 966	160 000 000	173 764 241
Sum utenlandske aksjefond		1 671 661 161	4 514 872 401

Sum aksjefond, norske og utenlandske		1 907 326 245	5 297 303 047
---	--	----------------------	----------------------

Norske aksjer	Antall	Ansk.kost	Virkelig verdi
Aker	8 000	5 792 277	5 328 000
Aker BP	56 500	16 467 812	16 695 750
AMSC ASA	55 000	1 672 831	1 479 500
Austevoll Seafood	210 000	16 382 993	15 571 500
Awilco LNG	500 000	2 331 250	4 140 000
Beerenberg AS	166 667	3 000 006	2 891 672
Bergen Carbon Solutions AS	137 904	5 609 411	1 530 734
BerGenBio	9 300 000	7 389 934	2 585 400
Bien Sparebank ASA	43 111	3 956 183	3 742 035
Cloudberry Clean Energy ASA	1 227 497	17 502 228	14 189 865
Crayon Group Holding	12 500	2 375 000	1 058 750
Depo Solutions AS	204 762	3 999 998	6 142 860
DNB Bank ASA	150 000	28 094 609	32 400 000
Edda Wind ASA	400 000	10 936 709	10 000 000
Elkem	200 000	4 290 564	4 232 000
Energieia AS	663 489	1 642 135	1 104 709
Equinor	70 000	18 952 383	22 550 500
Europris	75 000	5 027 512	5 756 250
Gjensidige Forsikring	50 000	8 681 708	9 375 000
GreenCap Solution AS	90 000	2 999 700	2 999 700

Norske aksjer	Antall	Ansk.kost	Virkelig verdi
Grieg Seafood	139 450	10 008 259	9 524 435
Inin Group AS	723 175	3 338 628	2 212 916
Integrated Wind Solutions ASA	152 187	5 669 984	6 574 478
Kahoot! ASA	180 928	6 292 025	6 187 738
Kid	48 750	5 004 251	5 713 500
Klaveness Combination Carriers	34 179	1 623 503	2 973 573
LINK Mobility Group Holding	26 000	223 446	472 160
Morrow Bank ASA	1 003 831	7 824 736	3 914 941
Mowi	84 000	15 100 265	15 288 000
Måsøval AS	150 000	4 326 353	3 900 000
Next Biometrics Group	592 262	2 961 310	4 205 060
Norconsult ASA	150 000	2 850 000	3 660 000
Nordic Aqua Partners AS	89 444	5 786 287	7 379 130
Nordic Halibut AS	139 500	3 836 250	2 720 250
Nordic Semiconductor	45 000	5 410 800	5 670 000
Norske Skog	80 000	4 256 969	3 312 000
Norwegian Air Shuttle	295 571	2 621 693	3 168 521
Orkla	150 000	12 327 064	11 826 000
Pareto Bank	200 000	9 577 009	10 780 000
SalMar	10 000	5 365 643	5 692 000
Salmon Evolution ASA	250 000	1 925 000	1 695 000
Scana	3 000 000	6 317 610	6 225 000
Scatec ASA	25 000	4 463 660	2 053 750
Solstad Offshore	111 397	11 909 357	4 121 675
SpareBank 1 Helgeland	277 749	25 199 048	36 107 370
SpareBank 1 Nord-Norge	100 000	9 604 170	10 320 000
SpareBank 1 Ringerike Hadeland	50 000	16 032 000	15 200 000
SpareBank 1 SR-Bank	162 500	20 203 225	20 946 250
Sparebank 1 Sørøst-Norge	300 000	11 233 422	19 200 000
Sparebank 1 Østfold Akershus	70 000	19 599 120	22 400 000
Sparebanken Møre	52 984	4 031 848	4 450 656
Sparebanken Sør	120 000	15 000 000	17 280 000
Sparebanken Vest	446 819	36 070 166	48 881 999
Sparebanken Øst	220 000	10 468 179	11 044 000
Standard Supply AS	210 000	709 800	987 000
Storebrand	80 000	6 518 738	7 203 200
Sunndal Sparebank	10 904	1 166 728	1 243 056
Telenor	45 000	5 164 744	5 247 000
TGS ASA	50 000	6 913 537	6 610 000
Totens Sparebank	41 638	8 331 303	8 577 428
Ultimovacs	10 000	1 250 000	1 228 000
Voss Veksel- og Landmandsbank	47 000	6 675 211	11 374 000
Vow	185 041	6 203 298	2 153 877
Vår Energi ASA	220 000	7 483 161	7 075 200
Wallenius Wilhelmsen	100 000	3 647 280	8 900 000
Watercircles Forsikring ASA	7 211 719	6 954 919	5 769 375
Yara International	30 000	12 673 941	10 836 000
Sum norske aksjer		547 259 184	576 078 764

Utenlandske aksjer	Antall	Ansk.kost	Virkelig verdi
Frontline plc	20 000	4 188 093	4 058 000
Hafnia Limited	60 000	3 090 514	4 212 000
Himalaya Shipping Ltd	12 481	799 183	848 708
Odfjell Drilling	275 000	4 900 993	10 835 000
Questerre Energy Corporation	680 090	1 632 216	931 723
Shelf Drilling	150 000	4 196 191	4 350 000
Subsea 7	80 000	9 289 639	11 856 000
The Kingfish Company	82 189	2 262 910	649 294
Sum utenlandske aksjer		30 359 739	37 740 725
Sum aksjer, norske og utenlandske		577 618 924	613 819 490

Private Equity	Antall	Ansk.kost	Virkelig verdi
Argentum 2018 AS	29 639 914	14 898 654	29 669 554
Argentum 2019 IS	42 328 250	32 161 283	50 412 946
Argentum 2020 IS	3 401 856	31 521 403	45 733 324
Blackstone BREP VI	3 978 030	27 303 859	44 715 043
Cubera IX LP	3 002 692	28 759 026	41 750 925
DNB Private Equity II IS	96 035 278	7 135 278	2 208 811
DNB Private Equity III IS	28 897 214	3 580 746	15 777 879
DNB Private Equity IV IS	49 287 501	12 382 638	48 006 026
DNB Private Equity V IS	72 432 845	42 883 024	93 438 370
DNB Private Equity VI IS	4 094 662	33 595 789	50 122 361
DNB Private Equity VII IS	6 835 206	68 601 307	82 362 975
DNB Private Equity IX AS	918 750	10 716 708	9 077 617
Explore Equity I SCSF	2 712 642	27 851 930	40 126 752
Hadean Capital I AS	781 174	6 318 860	6 901 696
Hadean Capital II AS	358 010	2 509 214	2 893 409
Holberg EEG AS	1 359	1 347 263	610 694
Icon Capital V AS	14 040	14 100 840	16 497 000
Icon Capital VI AS	23 814	8 467 102	10 882 998
Icon Capital VII AS	20 500	20 500 000	20 500 000
KGJ Partnership VII AS	156 000	15 600 000	20 824 128
Mediefondet Zefyr	1	2 000 000	2 832 500
Nordea Private Equity III	1	2 005 024	2 771 854
Nordic Credit Rating AS	29 970	3 746 250	3 746 250
NorSun AS	1 368 840	8 198 197	4 517 172
Oiid AS	1 105 970	10 662 000	2 211 940
Pareto PE II Institusjonelle AS – A-aksjer	100	100 000	57 420
Pareto Private Equity II Institusjonelle IS	10	90 000	580

Private Equity	Antall	Ansk.kost	Virkelig verdi
QNTM Ecom SW AB	2 795 208	4 889 752	4 891 614
Sarsia Seed Fond II AS	32 000 004	27 352 709	31 648 004
Sarsia Fond III AS	4 420 935	4 420 935	2 572 984
Sea-Hawk Navigation AS	662 637	10 034 902	662 637
Storebrand International Private Equity 17 Limited	14 635 154	16 767 865	42 984 956
Storebrand International Private Equity 18 Limited	26 535 062	23 304 354	45 469 344
Storebrand International Private Equity 19 Limited	22 442 620	25 500 000	40 676 789
Storebrand International Private Equity VI Limited	235 176	181 791	611 458
Storebrand International Private Equity VII Limited	60 930	62 514	325 371
Viking VGO III PA 2018 H2USD	60 632	50 382 086	135 486 009
Viking VGO III PÅ 2021 H2USD	100 000	87 366 146	117 450 530
Sum Private Equity		687 299 449	1 071 429 919

I noen av fondene er det stor forskjell på virkelig verdi og anskaffelseskost. Dette skyldes at tilbakebetaling av innbetalt kapital kommer til fratrukk på anskaffelseskost.

Hedgefond	Antall	Ansk.kost	Virkelig verdi
AKO Europe L/S C3 H2N	32 295	83 396 362	191 154 643
AKO Global L/S CF H2N	49 693	50 033 769	107 227 157
Cheyne European SVC Fund I	53 864 513	54 434 477	53 864 513
Cheyne European SVC Fund II	359 147	41 660 005	47 569 003
Egerton Capital Equity L/S H2N 0117	1 366 329	136 960 557	211 480 327
Keel Foghorn H2N	283	32 444 935	32 502 368
OAM Absolute Return H2N	225 775	30 537 226	63 040 984
PIMCO GCOF H2N	47 142	49 958 551	79 173 274
Securis 1 G H2N	4 166	2 456 451	2 041 455
Securis 1 G H2N 0819	263	57 129	361 142
Securis 1 G H2N 0921	352	184 571	180 994
Securis 1 H2N 0720	90	53 541	61 876
Securis 1 I H2N 0121	11	6 326	5 074
Securis 1 I H2N 0221	149	89 485	71 988
Securis 1 I H2N 0421	581	316 574	296 716
Securis 1 I H2N 0621	57	34 234	29 562
Securis 1 I H2N 0720	6 264	3 762 029	4 314 468
Securis 1 I H2N 0721	112	57 260	56 917
Securis 1 I H2N 0821	183	93 983	92 717
Securis 1 I H2N 1020	8 685	5 210 750	4 201 341

Hedgefond	Antall	Ansk.kost	Virkelig verdi
Securis Cat Bond Fund H2N	493 741	50 000 000	64 566 554
TOMS Capital H2N 0122	2 069	21 600 000	22 898 370
TOMS Capital H2N 0223	1 799	19 000 000	19 895 159
TOMS Capital H2N 1121	5 954	60 000 000	65 895 185
Sum hedgefond		642 348 215	970 981 787

Aksjer og andeler i eiendomsfond	Antall	Ansk.kost	Virkelig verdi
DEAS Eiendomsfond Norge I AS	5 397 878	3 421 289	3 428 732
DEAS Eiendomsfond Norge I IS	534	335 700 985	339 443 100
DNB Scandinavian PropFund 4 KS	989 031	90 250 001	117 081 490
Hasle Linje 1 AS (Karvesvingen 2 og 3)	99	103 586 374	100 635 678
Malling & Co Eiendomsfond I IS	168 421	250 000 000	223 406 001
Pareto Eiendomsfelleskap AS	643	998 825	876 113
Pareto Eiendomsfelleskap IS	643	98 883 530	86 735 144
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	228 195 408	268 117 216	271 178 295
Sum aksjer og andeler i eiendomsfond		1 150 958 219	1 142 784 553

NOTE 8 – RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST

	Selskapsportefølje	Kollektivportefølje	Sum
Rentebærende verdipapirer	103 674 537	1 085 253 636	1 188 928 173
Spesifikasjon			
Kostpris obligasjoner	101 447 887	1 061 945 313	1 163 393 200
Amortisering obligasjoner	332 198	3 477 411	3 809 609
Påløpte renter obligasjoner	1 894 452	19 830 912	21 725 364
Totalt	103 674 537	1 085 253 636	1 188 928 173

Rentebærende verdipapirer	Pålydende	Ansk.kost	Virkelig verdi	Balanseført
Finansinstitusjoner	642 000 000	627 358 200	613 429 598	642 944 796
Offentlig sektor	325 000 000	326 035 000	342 240 168	334 268 701
Andre utstedere	210 000 000	210 000 000	176 882 294	211 714 677
Totalt	1 177 000 000	1 163 393 200	1 132 552 060	1 188 928 173

Pensjonskassen sitt forventede kredittap anses som uvesentlig og er ikke bokført i regnskapet for 2023. Beregnet kredittap er NOK 200 000.

NOTE 9 – RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI

Denne porteføljen består av obligasjoner som ikke måles til amortisert kost, rentefond og pengemarkedsfond. Investeringene vurderes til virkelig verdi ved bruk av noterte markedsverdier. Påløpte renter knyttet til obligasjonene inngår i virkelig verdi på balansetidspunktet. I spesifikasjonen under er påløpte renter presentert som en samlet post.

	Selskapsportefølje	Kollektivportefølje	Sum
Rentebærende verdipapirer	1 170 447 985	12 252 120 653	13 422 568 638
Spesifikasjon			
Norske obligasjoner	945 844 063	9 900 991 523	10 846 835 586
Påløpte renter obligasjoner	9 141 593	95 693 189	104 834 782
Obligasjonsfond og pengemarkedsfond	215 462 329	2 255 435 941	2 470 898 270
Totalt	1 170 447 985	12 252 120 653	13 422 568 638

Norske obligasjoner	Pålydende	Ansk.kost	Virkelig verdi
Finansinstitusjoner	8 602 795 172	8 542 914 983	8 429 236 079
Offentlig sektor	1 414 000 000	1 405 728 600	1 320 117 047
Andre utstedere	1 152 200 000	1 136 877 000	1 097 482 460
Totalt	11 168 995 172	11 085 520 583	10 846 835 586

Obligasjonsfond og pengemarkedsfond	Antall	Ansk.kost	Virkelig verdi
Bluebay IG Glob Agg H2N	415 048	462 353 626	470 390 260
Borea Høyrente	47 772	61 864 164	62 555 323
DNB Obligasjon 20 E	3 107	3 022 637	3 162 302
Holberg Likviditet I	1 041 187	106 443 972	106 037 173
KLP Obligasjon Global 3 år	245 647	250 000 000	252 158 620
PGIM Global Total Return ESG H2N	273 052	274 119 056	249 060 584
Pimco Global Bond Fund H2N	1 274 762	266 562 928	277 260 672
Pimco Income H2N	6 325 315	652 651 829	727 790 795
SS Global HY Bond ESG Screened			
Index Fd USD I H2N	3 314 772	331 078 208	322 482 540
Totalt		2 408 096 420	2 470 898 270

NOTE 10 – BETINGEDE FORPLIKTELSER

Bergen kommunale pensjonskasse har følgende ikke balanseførte forpliktelser knyttet til kommittert, men ikke innbetalt kapital på Private Equity investeringer.

Investering	Valuta	Kommittert	Innbetalt	Kommittert	
				ikke innbetalt	Rest i NOK
Argentum 2018 AS	NOK	30 000 000	29 153 880	846 120	846 120
Argentum 2019 IS	NOK	50 000 000	41 459 243	8 540 757	8 540 757
Argentum 2020 IS	EUR	5 000 000	3 401 856	1 598 144	17 963 934
Blackstone BREP VI	EUR	5 200 000	3 418 529	1 781 471	20 024 620
Cubera IX LP	EUR	4 000 000	2 993 197	1 006 803	11 316 969
DNB Private Equity II IS	NOK	100 000 000	63 548 034	36 451 966	36 451 966
DNB Private Equity III IS	NOK	30 000 000	28 897 214	1 102 786	1 102 786
DNB Private Equity IV IS	NOK	50 000 000	42 950 064	7 049 936	7 049 936
DNB Private Equity V IS	NOK	75 000 000	60 895 638	14 104 362	14 104 362
DNB Private Equity VI IS	EUR	5 000 000	3 907 697	1 092 303	12 278 032
DNB Private Equity VII IS	EUR	7 500 000	6 757 030	742 970	8 351 354
DNB Private Equity IX AS	EUR	7 500 000	918 750	6 581 250	73 976 541
Explore Equity I SCSP	EUR	3 000 000	2 810 496	189 504	2 130 120
Hadean Capital I AS	EUR	1 000 000	733 969	266 031	2 990 321
Hadean Capital II AS	EUR	2 000 000	334 137	1 665 863	18 725 132
Icon Capital V AS	NOK	18 000 000	14 040 000	3 960 000	3 960 000
Icon Capital VI AS	NOK	27 000 000	24 835 140	2 164 860	2 164 860
Icon Capital VII AS	NOK	25 000 000	20 500 000	4 500 000	4 500 000
KGJ Partnership VII AS	NOK	20 000 000	15 600 000	4 400 000	4 400 000
Sarsia Seed Fond II AS	NOK	40 000 000	27 200 003	12 799 997	12 799 997
Sarsia Fond III AS	NOK	40 000 000	4 420 935	35 579 065	35 579 065
Storebrand International Private Equity 17 Limited	NOK	30 000 000	22 500 000	7 500 000	7 500 000
Storebrand International Private Equity 18 Limited	NOK	30 000 000	24 900 000	5 100 000	5 100 000
Storebrand International Private Equity 19 Limited	NOK	30 000 000	25 500 000	4 500 000	4 500 000
Storebrand International Private Equity VI Limited	NOK	25 000 000	20 000 000	5 000 000	5 000 000
Storebrand International Private Equity VII Limited	NOK	25 000 000	21 250 000	3 750 000	3 750 000
Totalt					325 106 872

NOTE 11 – UTLÅN TIL MEDLEMMER

Pensjonskassens medlemmer og pensjonister har tidligere hatt anledning til å søke om lån med pant i fast eiendom. Låneordningen ble avvirket i desember 2023. Innvilgede låneavtaler fortsetter å løpe frem til forfall.

	2023		2022	
	Antall	Restgjeld	Antall	Restgjeld
Pantelån med pant i bolig	11	2 079 188	13	2 333 584
Lån til innskudd i borettslag	2	364 661	2	381 551
Påløpte renter		7 391		5 707
Totalt	13	2 451 240	15	2 720 842

	Selskapsportefølje	Kollektivportefølje	Sum
Utlån og fordringer	213 748	2 237 492	2 451 240

NOTE 12 – ANDRE FORPLIKTELSER

	2023	2022
Skyldig skattetrekk	16 460 020	14 719 871
Skyldig arbeidsgiveravgift	485 571	439 218
Skyldige feriepenger inkl. aga	1 376 259	1 183 566
Skyldig merverdiavgift	537 965	643 119
Annen kortsiktig gjeld	45 399 793	805 513
Sum andre forpliktelser	64 259 608	17 791 287
Påløpte kostnader / forskuddsbetalte inntekter	485 000	200 360
Sum påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	485 000	200 360

NOTE 13 – INVESTERINGSEIENDOM

Bergen kommunale pensjonskasse har ikke eierbenyttet eiendommer. Alle eiendommene som Bergen kommunale pensjonskasse eier er utleid.

Eiendommene er bokført til virkelig verdi i henhold til Forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak § 3-4 og IAS 40. Verdssettelsen av investeringseiendommene til Bergen kommunale pensjonskasse er utført av Kyte Næringsmegling AS og Veridian Analyse AS.

Kyte Næringsmegling AS er blant de største næringsmeglerne i Bergen og anses å ha betydelig faglig kompetanse til å verdsette eiendommene. Veridian Analyse AS tilbyr uavhengig rådgiving innen næringseiendom, inkludert verdivurdering, eiendomsutvikling, verdiopptimalisering og leievurdering. Begge selskapene vurderer eiendommene ved å beregne et normalisert driftsresultat eksklusiv avskrivninger. Dette er så sammenholdt med et beregnet avkastningskrav for eiendommene. Avkastningskravet vil variere avhengig av gjenværende leietid på leiekontraktene, bygningens funksjon og forventede fremtidige utleiemuligheter.

Eiendom	Bokført verdi 31.12.22	Tilgang	Resultatført verdiendring	Bokført verdi 31.12.23
Markeveien 7	323 754 825	0	-30 213 799	293 541 026
Neumannsgate 1 og 3	120 686 070	2 305 770	-12 828 116	110 163 724
Totalt	444 440 895	2 305 770	-43 041 915	403 704 750

	Selskapsportefølje	Kollektivportefølje	Sum
Investeringseiendommer	35 203 054	368 501 696	403 704 750

Investeringseiendommene i datterselskapene Grønland 36 AS og Aksum Eiendomsinvest AS er klassifisert som investering i datterselskap.

NOTE 14 – AKSJER I DATTERSELSKAP

Pensjonskassen innregner investeringer i datterselskapene etter egenkapitalmetoden. Eiendeler og gjeld innregnes til virkelig verdi.

Selskapets navn	Kontoradr.	Eierandel	EK ved anskaffelse	Bokført verdi 31.12.22	Kapital- forhøyelse	Konsern- bidrag	Resultatandel	Bokført verdi 31.12.23
Grønland 36 AS	Bergen	100	43 000 000	406 361 967	0	-20 885 481	19 092 080	404 568 566
Aksum Eiendomsinvest AS	Bergen	100	14 057 934	436 910 466	0	-23 327 101	-40 704 990	372 878 375
Totalt			57 057 934	843 272 433	0	-44 212 582	-21 612 910	777 446 941

	Selskapsportefølje	Kollektivportefølje	Sum
Aksjer og andeler i datterforetak	67 793 373	709 653 568	777 446 941

NOTE 15 – FORDRINGER PÅ DATTERSELSKAP

Fordringer	Bokført verdi 31.12.23
Konsernbidrag fra Aksum Eiendomsinvest AS	23 327 101
Konsernbidrag fra Grønland 36 AS	20 885 481
Totalt	44 212 582

	Selskapsportefølje	Kollektivportefølje	Sum
Fordringer på datterforetak	3 855 337	40 357 245	44 212 582

NOTE 16 – ANDRE KOSTNADER

Kostnader til revisjon inkl. mva.	2023	2022
Lovpålagt revisjon	461 500	633 750
Skatterådgivning	65 000	81 250
Attestasjon	0	27 500
Andre tjenester	0	0
Totalt honorar til revisor	526 500	742 500

NOTE 17 – TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER

Som nærstående parter regnes sponsorene, Grønland 36 AS og Aksum Eiendomsinvest AS. Mellomværende med datterselskap fremgår av note 15. Transaksjoner med Bergen kommune består i hovedsak av premieinnbetaling til pensjonskassen. Forsikringsteknisk premie beregnes av aktuar og fastsettes av styret med grunnlag i aktuars beregninger. Forfalt brutto premie består av følgende:

	2023	2022
Medlemsinnskudd	149 650 214	137 454 596
Arbeidsgivers andel av premie og tilskudd	641 119 244	581 378 373
Rentegarantipremie	14 500 000	13 900 000
Reguleringspremie	1 160 000 000	600 000 000
Forfalte premier, brutto	1 965 269 458	1 332 732 969

NOTE 18 – LØNN OG PENSJONSKOSTNADER EGNE ANSATTE

	2023	2022	2021
Gjennomsnittlig antall ansatte	12	12	10

Det er ingen ansatte i datterselskapene.

Foretakets ansatte er omfattet av lov om obligatorisk tjenestepensjon. Etablert pensjonsordning oppfylder kravene fastsatt i denne loven. Endringer i årets pensjonsforpliktelser for egne ansatte inngår i årets administrasjonskostnader i samsvar med de prinsipper som er beskrevet innledningsvis under regnskapsprinsipper.

Økonomiske forutsetninger	2023	2022
Diskonteringsrente	3,10 %	3,00 %
Lønnsvekst	3,50 %	3,50 %
G-regulering	3,25 %	3,25 %
Pensjonsregulering	2,80 %	2,63 %
Forventet avkastning	3,10 %	3,00 %

Sammensetning av årets pensjonskostnad	2023	2022
Nåverdi av årets opptjening	1 611 391	1 446 379
Administrasjonsomkostning	44 231	43 735
Arbeidsgiveravgift - pensjonskostnad	233 443	210 106
Resultatført pensjonskostnad inkl. aga og adm.	1 889 065	1 700 220
Netto finanskostnader inkl. aga	217 674	75 530
Aktuarielt tap (gevinst) inkl. aga OCI	-3 303 682	3 877 458
Totalt resultatført pensjonskostnad	-1 196 943	5 653 208

Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	48 998 991	45 593 087
Pensjonsmidler	47 223 417	42 005 380
Netto forpliktelse før aga	1 775 574	3 587 707
Arbeidsgiveravgift	250 356	505 867
Brutto påløpt forpliktelse inkl. aga	49 249 347	46 098 954
Netto forpliktelse inkl. aga	2 025 930	4 093 574
Balanseført netto forpliktelse inkl. aga	2 025 930	4 093 574

NOTE 19 – YTELSER TIL LEDENDE PERSONER

Styret og ledende ansatte	Lønn og honorar	Pensjonskostnader	Naturalytelser	Sum
Styret				
Østbø Bjørn	197 776			197 776
Woldseth Tor A.	139 656			139 656
Øvrebo Magny	139 656			139 656
Espedal Jan Aksel	139 656			139 656
Mjeldheim Anneline Samuelsen	139 656			139 656
Berbain Diane	139 656			139 656
Ødegaard Christine Henriksen	139 656			139 656
Dale Geir Steinar	139 656			139 656
Ledende ansatte				
Administrerende direktør	2 348 569	224 671	5 952	2 579 192
Totalt	3 523 937	224 671	5 952	3 754 560

Administrerende direktør er omfattet av pensjonsordningen på ordinære vilkår.

Det er ikke inngått avtaler om opsjoner. Det er heller ikke gitt forskuddsbetalinger eller sikkerhetsstillelser til fordel for adm.dir. eller noen av styrets medlemmer. Adm. dir. har avtale om at det, under gitte vilkår, ytes etterlønn i seks måneder. Lån til styrets medlemmer og ansatte er gitt til ordinære medlemsbetingelser.

NOTE 20 – SOLVENSMARGIN OG SOLVENSKAPITAL

Solvensmargin	2023	2022
Solvensmarginkapital	4 484	3 879
Solvensmarginkrav	849	763
Solvensmarginprosent	528 %	508 %

Solvensmarginkapitalen for 2023 fordeler seg slik:

Kjernekapital	2023	2022
Innskutt kjernekapital pr 31.12	1 279 590 807	1 217 470 807
Opptjent egenkapital pr. 01.01	946 225 794	993 613 194
Årets underskudd/overskudd tilført opptjent EK	178 007 766	-47 387 400
Fradrag for urealiserte gevinster i selskapsporteføljen	-343 279 296	-245 520 355
Sum kjernekapital	2 060 545 071	1 918 176 246

Solvensmarginkapital	2023	2022
Kjernekapital	2 060 545 071	1 918 176 246
50 % Bufferfond	2 361 465 335	1 903 714 597
50 % Risikoutjevningfond	61 818 203	57 159 688
Sum solvensmarginkapital	4 483 828 608	3 879 050 530

Solvenskapitaldekning	2023	2022
Markedsrisiko	4 699	3 764
Livsforsikringsrisiko	378	357
Motpartsrisiko	26	27
Diversifiseringseffekter	-289	-272
Operasjonell risiko	103	92
Justering utsatt skatt	-738	-595
Samlet solvenskapitalkrav	4 180	3 372
Ansvarlig kapital	7 337	6 023
Solvenskapitaldekning	176 %	179 %

NOTE 21 – FORSKUDDSBETALTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER

	2023	2022
Forskuddsbetalte kostnader	271 763	199 085
Opptjente ikke mottatte inntekter	11 630 858	8 221 866
Totalt	11 902 621	8 420 951

NOTE 22 – SKATTEKOSTNAD

Årets skattekostnad	31.12.23	31.12.22
Resultat før skattekostnad	184 130 765	-42 877 934
Andre inntekter/kostnader	3 303 682	-3 877 458
Permanente forskjeller		
Gevinst/tap salg	-19 444 376	-1 764 726
Uthytter	-3 329 936	-7 351 294
Resultatførte verdiendringer	-104 363 649	98 986 591
Inntekter datter egenkapitalmetode	1 811 162	-3 647 229
Andre permanente forskjeller	3 260 413	6 033 383
Sum permanente forskjeller	-122 066 386	92 256 725
Endring midlertidige forskjeller	-2 072 832	2 699 731
Årets skattegrunnlag før anvendelse av fremførbart underskudd	63 295 228	48 201 064
Anvendt fremførbart underskudd	-63 295 228	-48 201 064
Årets skattegrunnlag	0	0
Betalbar inntektsskatt	0	0
Spesifikasjon av forskjeller mellom skattemessig og regnskapsmessige verdier		
Driftsmidler	27 932 622	27 932 622
Gevinst og tapskonto	-20 754	-25 942
Pensjonsforpliktelse egne ansatte	-2 025 930	-4 093 574
Grunnlag endring utsatt skatt	25 885 938	23 813 106
Endring utsatt skatt	-2 072 832	-2 755 790
Andre forskjeller	10 224 958	10 054 795
Fremførbart underskudd	-361 090 366	-424 385 594
Grunnlag for utsatt skattefordel	-324 979 469	-390 517 694
Utsatt skattefordel (25 %)	-81 244 867	-97 629 424

Utsatt skattefordel er ikke balanseført. Sammenligningstallene er omarbeidet iht. innsendt skattemelding.

NOTE 23 – REASSURANSE

BKP har tegnet reassuransekontrakt, Catastrophe Excess of loss. Denne dekker skader over NOK 5 mill. pr. hendelse.

Årsberetning og regnskap

Dokumentet er signert digitalt av følgende undertegnere:

- Espedal, Jan Aksel [REDACTED], signert 19.03.2024 med Signicat Sign BANKID
- Mjeldheim, Anneline Samuelsen [REDACTED], signert 19.03.2024 med Signicat Sign BANKID_MOBILE
- Øvrebø, Magny [REDACTED], signert 18.03.2024 med Signicat Sign BANKID_MOBILE
- NØDTVEDT, KATRINE BERG [REDACTED], signert 18.03.2024 med Signicat Sign BANKID
- Berbain, Diane Alexandra [REDACTED], signert 18.03.2024 med Signicat Sign BANKID
- Oksnes, Helge [REDACTED], signert 18.03.2024 med Signicat Sign BANKID
- Bakervik, Rune [REDACTED], signert 18.03.2024 med Signicat Sign BANKID
- Østbø, Bjørn [REDACTED], signert 18.03.2024 med Signicat Sign BANKID
- Eknes, Bjørn Roald [REDACTED], signert 18.03.2024 med Signicat Sign BANKID

Det signerte dokumentet inneholder

- En forside med informasjon om signaturlene
- Alle originaldokumenter med signaturer på hver side
- Digitale signaturer

Dokumentet er forseglet av Posten Norge

Signeringen er gjort med digital signering levert av Posten Norge AS. Posten garanterer for autentisiteten og forseglingen av dette dokumentet.

Slik ser du at signaturlene er gyldige

Hvis du åpner dette dokumentet i Adobe Reader, skal det stå øverst at dokumentet er sertifisert av Posten Norge AS. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke er endret etter signering.

Til styret i Bergen kommunale pensjonskasse

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Konklusjon

Vi har revidert Bergen kommunale pensjonskasses årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av pensjonskassens finansielle stilling per 31. desember 2023, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av pensjonskassen slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til pensjonskassens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av pensjonskassens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om pensjonskassens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at pensjonskassen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Bergen, 18. mars 2024
Deloitte AS

Jon-Osvold Harila
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Jon-Osvold Harila

Statsautorisert revisor

Serienummer: UN:NO-9578-5994-4-540381

IP: 163.116.xxx.xxx

2024-03-18 08:25:46 UTC

Penneo Dokumentnøkkel: G8LCA-ZSVJ51-6WHP25-HFYKH-FZHK1-808N4

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>

bkp

Bergen kommunale pensjonskasse
Telefon 55 54 65 50 | pensjonskassen@bergenkp.no | www.bergenkp.no